

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРА

Мороз Василь Максимович - відомий нейрофізіолог, педагог, організатор вищої медичної освіти. В особі Василя Максимовича вдало й гармонійно поєднуються привабливі риси, котрі характеризують його як високо обдаровану людину, здатну різнобічно й щедро реалізувати свої творчі здібності.

Озеро... Слово саме по собі означає заповнений водою об'єкт, що існує стабільно в часі й просторі. Тут можна половити рибу, приготувати з неї смачну юшку, скупатися і, взагалі, відпочити. Але для співробітників Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова це слово має особливе значення. Адже в селі Озеро Немирівського району Вінницької області у сім'ї Меланії Данилівни та Максима Павловича 2 лютого 1942 р. народився Василь Мороз. Йому сьогодні 75! Мало це, чи багато? Для вічності - це одна мить. Для життя людини - це поле творчих дій, на якому потрібно сіяти щомиті, безперервно, щоб залишити людям, нащадкам вагомий слід в науці, у практиці життя, відкрити ще не відкриті, націлити в майбутнє...

Василь Максимович Мороз - відомий представник фізіологічної школи науковців України, один із провідних

вчених у галузі фізіології людини, педагог, організатор вищої медичної освіти. Основні напрями його наукової діяльності: нейрофізіологія (центральні механізми програмування регуляції довільних рухів), вирішення проблем інтегративної медичної антропології, реабілітаційних можливостей людини, встановлення закономірностей адаптивних реакцій до низьких доз радіоактивного випромінювання, вивчення порушень серцевого ритму, моделювання дії фармацевтичних засобів тощо.

Важким було дитинство у Василя - як і в усього народу в часи війни, у роки відбудови господарства, знищеного, понівеченого війною. Батько, Максим Павлович, до війни працював механізатором. Залишивши дружину з двома дітьми й старенькою матір'ю, пішов на фронт. 1944 рік для Меланії Данилівни був особливо важким - отримала повідомлення, що її чоловік безвісті пропав. Життя було холодним і голодним.

У 1949-1956 роках навчався в Озерянській семирічній школі. А після семирічки для закінчення середньої освіти щодня за будь-якої погоди прямував до Чуківської середньої школи Брацлавського району, яку закінчив у 1959 році. Навчання приносило радість. Пізнавав світ не лише з життя, але й із книг. Вчився добре, ставився до навчання як до роботи, довіряв і вчителям, і книгам. Товариші заздрили йому й говорили, що з такими знаннями, як у тебе, Василю, двері будь-якого вищого навчального закладу відчиняться. Подібну думку підігрівали й учителі. Для вступу в інститут необхідно було мати дворічний стаж роботи. Працював у будівельній бригаді. А згодом молодь із шести сіл обрали Василя Мороза своїм лідером. Працював наполегливо, завзято, вдумливо; за це його любили й поважали.

Для вступу до Вінницького медичного інституту поступив на підготовчі вечірні курси, влаштувався різноробочим на заводі. Праця і навчання на курсах принесли в 1961 році радість буття - став студентом медичного вищого навчального закладу. Вчився старанно, з насолодою, поєднував теорію і практику, щоб краще підготуватися до практичної роботи. Однокурсники, викладачі Василя Максимовича згадують, що вже в студентські роки він відрізнявся надзвичайною працелюбністю, цілеспрямованістю, принциповістю. Завжди прагнув бути першим: і в навчанні, і в роботі, і в громадській діяльності. "Людина дії!" - так висловлюються колеги й друзі, які добре його знають. Викладачі звертали увагу на його уважність, сконцентрованість, спрагу до нових знань, невідому радість при отриманні нової інформації.

У 1965 році дружиною В.М. Мороза стала однокурсниця Олена Володимирівна Музика. У них народилося дві доньки - Лариса у 1965 році та Ольга у 1975 році. А у 1999 р. Василь Максимович став щасливим дідусем - дочка Ольга подарувала йому онучку Валерію, яка вирішила продовжити лікарську династію - у 2016 році стала студенткою медичного університету.

У 1967 р. В.М. Мороз закінчив Вінницький медичний інститут ім. М.І. Пирогова і був направлений лікарем-терапевтом Шпиківської райлікарні Вінницької області. У 1968 зарахований на посаду асистента кафедри нормальної фізіології Вінницького медичного інституту імені М.І. Пирогова. Весь подальший трудовий шлях пов'язаний з цим навчальним та науковим закладом (з 1994 р. - Вінницьким державним медичним університетом імені М.І. Пирогова, а з 2002 - Вінницьким національним медичним університетом імені М.І. Пирогова). Починав свою наукову й педагогічну діяльність під керівництвом професора Ніни Василівни Братусь. Навчався в аспірантурі в 1969-1972 роках. У наступні роки на кафедрі нормальної фізіології обіймав посади асистента (1972-1976), доцента (1976-1984), професора (1984-1991), завідувача кафедри (1991-2015). На будь-якому посту, завдяки виключній працездатності, помноженій на природний талант організатора та педагога, проявив себе як висококваліфікований викладач-лектор, чудовий вихователь молоді. Ці риси характеру вдало поєднуються з властивістю до невпинного творчого пошуку. Студентам Василь Максимович запам'ятався об'єктивністю в оцінках, категоричністю та великим обсягом знань, умінням працювати в групах з різним рівнем підготовки, доброзичливістю. Від нього віяло силою та добротою одночасно. Опитував й оцінював так, як хірург - лаконічно, точно, майстерно.

У 1972 р. Василь Максимович в Інституті фізіології ім. О.О. Богомольця АН УРСР (м. Київ) захистив кандидатську дисертацію, яка була присвячена вивченню електричних реакцій кори мозочка на звукові стимули і йому було присуджено науковий ступінь кандидата медичних наук. Академік Серков П.М., який був офіційним опонентом на захисті, згадував, що при вивченні дисертації переконався, що в особі Василя Максимовича ми маємо талановитого дослідника, експериментатора з високою вимогливістю до точності й переконливості отримуваних результатів.

Після захисту кандидатської дисертації науковий пошук не припиняється. Розгортаються багатопланові дослідження механізмів поведінкової реакції, а саме - ролі мозочка, базальних гангліїв, кори великих півкуль в організації та здійсненні автоматизованих рухів. Плідній реалізації творчих задумів сприяло відрядження за кордон, до Академії наук Чехословаччини. Згодом, якимось в приватній бесіді, керівник інституту фізіології, всесвітньо відомий нейрофізіолог Ян Буреш пригадавав свій подив і захоплення з приводу надзвичайної наполегливості й працьовитості молодого науковця з Вінниці. Мабуть цим і можна пояснити гостинність маститого вченого - приватне повторне запрошення Василя Максимовича до Праги для остаточного завершення експериментів. Як наслідок, було ґрунтовно визначено роль й особливості трьох стратегічних надсегментарних відділів мозку - мозочка, хвостатого ядра й моторної кори в організації та здійсненні інструментального реф-

лексу - їждобувного балістичного руху. Отриманий матеріал став основою докторської дисертації, блискуче захищеної Василем Максимовичем у 1983 р. у Києві, в Інституті фізіології АН УРСР ім. О.О. Богомольця. Тема дисертації - "Інтегративна функція мозочка, базальних гангліїв і моторної кори в програмуванні й регуляції рухів".

Нині В.М. Мороз - видатний нейрофізіолог, під його керівництвом проводяться дослідження ролі структур головного мозку в здійсненні поведінкової реакції цілісного організму - центральні механізми програмування та контролю довільних рухів. Подальший творчий розвиток Василь Максимович здійснює в чисельних роботах разом з учнями, молодими співробітниками: висвітлюється значення цілого ряду структур головного мозку - латерального гіпоталамусу, префронтальної (асоціативної) кори мозку (М.В. Йолтухівський), вентролатерального ядра таламусу, моторної кори (О.В. Власенко), базолатеральної міндалини (О.Д. Омельченко), гіпокампу (І.Л. Рокунець), вивчаються структурні особливості експресії гену *c-fos* у нейронах головного та спинного мозку під час реалізації оперантного рефлексу (О.В. Довгань), встановлюються фізіологічні особливості просторово-часових параметрів ходьби людини і залежність їх змін при виконанні додаткових завдань (М.В. Йолтухівський, Т.О. Величко, О.В. Богомаз). Так сформувалась наукова школа, очолювана професором Морозом.

Невпинно удосконалюються і збагачуються комплексні дослідження. У зв'язку з розробкою і запровадженням нових методичних прийомів та технологій, що мають пріоритетне значення (методи реєстрації електричних реакцій окремих нейронів мозкових центрів у вільній поведінці тварини під час руху, мікропроцесорного квантування рухів, а також імпульсних реакцій нейронів), розкриваються перспективи оцінки закономірностей мозкових функцій.

Та коло наукових інтересів Мороза В.М. не обмежується рамками фундаментальної нейронауки. Василь Максимович охоче надає консультативну допомогу науковцям як клінічних, так і теоретичних кафедр. Його учнями є проф. Колісник П.Ф., проф. Фурман Ю.М., проф. Соловйова Л.О., проф. Рикало Н.А., проф. Сарафинюк Л.А.

Важливим напрямком наукового пошуку є розробка проблем інтегративної медичної антропології, як науки про цілісність, мінливість і реабілітаційні можливості людини за рахунок адаптації. Для цього в університеті створено науково-дослідний центр, проголошений у 1993 р. базою Міжнародної академії інтегративної антропології, Президентом якої обрано В.М. Мороза (1997). Як науковцю Василю Максимовичу притаманні повна самовіддача справі, взаємодопомога, відкритість.

Професор Мороз із 1991 р. є членом Всесвітньої організації з вивчення мозку (IBRO), у 1995 році обраний академіком Академії вищої школи, у 2010 - акаде-

міком Національної Академії медичних наук України. І разом з тим, Василь Максимович - людина цілком земна. Заслугує на повагу його захоплення спортом: у молоді роки він мав вагомі досягнення в легкій атлетіці, велоспорті, шахах. У характері Василя Максимовича є риса, яка викликає в оточуючих інколи подив, інколи захоплення, інколи - завмирання серця. Про те, що "Мороз пожартував" здогадуєшся не одразу, а довго сприймаєш усе за "чисту монету", настільки "усе в тему". Недаремно кажуть, що здатність до гумору і жартів - ознака гострого розуму. Почуття гумору допомагає і Василю Максимовичу, і оточуючим витримувати складні психологічні навантаження сьогодення, швидше зрозуміти один одного, часто - розрядити обстановку.

Як визнаний науковець, В.М. Мороз очолює спеціалізовану вчену раду Д 05.600.02 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова є редактором журналів "Вісник Вінницького медичного університету", "Biomedical and biosocial anthropology", "Медицина болю Pain Medicine", "Вісник морфології", член редакції журналів "Медична освіта", "Експериментальна та клінічна фізіологія та біохімія", "Проблеми медичної науки та освіти", "Архів експериментальної та клінічної медицини".

Започаткувавши трудовий професійний шлях за державним призначенням на ниві практичної охорони здоров'я в сільській лікарні, Василь Максимович продовжує невпинно цікавитись проблемами клінічної медицини. Він охоче надає консультативну допомогу науковцям клінічних кафедр, а також виконавцям досліджень у системі охорони здоров'я. Розроблено комп'ютерну функціональну модель організму людини "СКІФ". Розпочато її впровадження в навчальний процес у медичних ВНЗ України. Отримано патент на винахід "Спосіб візуалізації наборів даних та пристрій для його здійснення". Він - автор 35 винаходів, опублікував 364 наукові праці, у тому числі 47 монографій та навчальних посібників, підготував 21 доктора і кандидата наук. Учні Василя Максимовича плідно працюють у ВНЗ України на наукових, педагогічних й адміністративних посадах.

У співробітництві зі своїм учнем професором Колісником П.Ф., Василь Максимович працює над розробкою моніторингового контролю за ефективністю лікування захворювань вертебрального генезу. Під керівництвом В.М. Мороза було проаналізовано закономірності адаптивних реакцій до низьких доз радіаційного випромінювання, що практикуються в бальнеотерапії при призначеннях природних радонових ванн на базі курорту Хмільник. Як наслідок, успішно захищена докторська дисертація Л.О. Соловйової, вийшла з друку їх монографія.

Новаторським є широке запровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес, прискіплива увага до забезпечення оптимальних умов праці співробітників. "Посібник з інформатики" та посібник

"Основи охорони праці в медицині та фармації", створені у співавторстві з науковцями кафедри біофізики та загальної гігієни і екології, використовуються як студентами, так і працівниками медичних закладів.

Мороз В.М. - талановитий педагог, новатор у справі виховання майбутніх лікарів та молодих науковців. Його перу належить ряд посібників для викладачів та студентів вищих та середніх медичних навчальних закладів: "Посібник з фізіології нервової системи" (2001), "Фізіологія сенсорних систем" (2006), "Фізіологія: навчально-методичний посібник" (2007), "Інтегративна функція мозочка, базальних гангліїв і моторної кори в програмуванні та регуляції рухів" (2010), три видання (2012, 2015, 2017) підручника для студентів вищих медичних навчальних закладів "Фізіологія", навчальний посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ "Фізіологія" (2015), два видання (2011, 2016) підручника англійською мовою для студентів вищих медичних навчальних закладів "Physiology: Textbook".

Василь Максимович проявив себе як адміністратор високого гатунку. Як grosмейстер високого класу, уміє прорахувати ситуацію на кілька кроків уперед, вибрати оптимальне рішення. Його вирізняє гостре відчуття новизни, здатність оцінити і вибрати пріоритети й на них сконцентрувати свої зусилля. І що викликає особливу повагу - ці зусилля не спрямовані на особисті, корисливі цілі. Перш за все, у Василя Максимовича - турбота про університет, його перспективи, про людей. Це - особлива риса, вона виховує, надихає і навчає розумінню для чого живе Людина на Землі.

З 1975 по 1982 рік виконував обов'язки вченого секретаря Ради інституту. Багато приклав зусиль для допомоги молодим науковцям у плані підготовки та захисту виконаних дисертаційних досліджень.

З 1982 по 1984 роки працював заступником декана а з 1984 по 1986 - деканом педіатричного факультету. За ці роки факультет суттєво утвердився як найбільш дисциплінований, з високим рівнем успішності. Висока вимогливість до себе, до співробітників і студентів, поряд з об'єктивністю і доброзичливістю, стали приводом ректору інституту професору Білику Василю Даниловичу для рекомендації Василя Максимовича на посаду проректора з навчально-виховної роботи. Протягом двох років (1986-1988) особлива увага проректора приділялася підвищенню виконавської дисципліни, вдосконаленню методичної роботи на кафедрах.

У 1988 році у Вінницькому медінституті вперше відбулися демократичні вибори ректора. Один із претендентів - Василь Максимович Мороз, якому тоді виповнилося лише сорок шість, досить виважено й просто виклав свою програму, що базувалася на конкретиці, прагматизмі. І професорсько-викладацький склад, не роздумуючи, проголосував за Мороза, довіряючи йому не лише долю ВНЗ, а й власну. І, як показав час, у виборі не помилилися. Цей рік став новою віхою у відліку справ вищого навчального закладу. Ідея за ідеєю втілюються

в життя колективу. Розширюється матеріально-технічна база інституту, створені нові факультети. У важких економічних умовах Василю Максимовичу вдалося зберегти колектив, наростити науковий потенціал. У 1994 році Вінницький медичний інститут був акредитований за четвертим (найвищим) рівнем. Постановою Кабінету Міністрів України йому присвоюють статус університету. Визнання, нагороди. Усіх не перелічити. За результатами різних рейтингів Вінницький медуніверситет входить до кращих ВНЗ України. Його нагороджено спеціальним дипломом незалежними експертами Міжнародної кадрової академії за високий рейтинг.

Вперше в історії розвитку ВНЗ розгорнута широка програма соціального захисту співробітників та студентів. Програма включає економічні заходи з підтримання належного матеріального забезпечення, захисту інтересів сімей, дітей працюючих і колишніх співробітників, програми лікувально-профілактичних заходів, забезпечення продуктами харчування тощо.

З урахуванням завдань щодо впровадження у життя вимог концепції розвитку охорони здоров'я населення України у ВНМУ з ініціативи В.М. Мороза створені: науково-дослідний центр (1990 р.), діагностичний центр, на базі якого функціонує 7 сертифікованих лабораторій, оснащених сучасним обладнанням; перший, унікальний серед вищих начальних закладів України центр нових інформаційних технологій (1991 р.) із сучасним комп'ютерним обладнанням, який опікується впровадженням комп'ютерних технологій у навчальний процес, наукові дослідження й управління підрозділами університету; функціонує Інститут реабілітації інвалідів як науково-навчально-лікувальний комплекс; медико-психологічна клініка; відкрито два нових факультети - стоматологічний (1994 р.) і фармацевтичний (2000 р.) - спеціальності "фармація" і "клінічна фармація" з денною та заочною формою навчання, 12 нових кафедр, студентську поліклініку; реорганізовано лікувальний факультет, на базі якого у 2001 р. створені медичний факультет № 1 (спеціальність "Лікувальна справа") і медичний факультет № 2 (спеціальності: "Педіатрія", "Медична психологія"), також факультет післядипломної освіти зі збільшенням підготовки сімейних лікарів; впроваджено у навчальний процес, наукові дослідження й управління навчальним закладом комп'ютерні технології; відремонтовано морфологічний корпус університету, виконується програма реконструкції гуртожитків зі створенням у них кімнат готельного типу, ремонтні роботи здійснюються з використанням сучасних технологій і матеріалів та оснащенням університетських споруд засобами обліку споживання енергоносіїв (усі будівельні та ремонтні роботи в університеті проведені за рахунок зароблених колективом коштів - спецфонду).

Василю Максимовичу притаманне гостре відчуття нового, здатність оцінити й вибрати пріоритети й на них сконцентрувати свої зусилля. Налагоджено контакти і співробітництво з медичними факультетами провідних

ВНЗ зарубіжних країн з питань важливих для охорони здоров'я в Україні (Франція, Німеччина, США, Єгипет, Польща, Італія, країни СНД та ін.); були отримані гранти фондів Спаркмана і Фогерті (США). Це надає можливість запровадити нове, а, з іншого боку, показати можливість й досягнення науково-викладацького колективу університету молодій незалежній країні. Для координації співпраці з іноземними медичними факультетами, фармфірмами з питань міжнародного співробітництва та організації прийому на навчання іноземних громадян в університеті створено міжнародний відділ. З розширенням міжнародних зв'язків університету і навчанням у ньому великої кількості іноземних громадян було завершено створення програм підготовки, які відповідають міжнародному рівню.

Створені на кафедрах ВНМУ умови для одержання якісної професійної підготовки спеціалістів, особливості організації навчального процесу, стан відносин між викладачами і студентами забезпечують престижність навчання в університеті для багатьох вітчизняних та іноземних громадян. Різними формами підготовки в університеті охоплено понад 2000 іноземних громадян з 67 зарубіжних країн Європи, Азії, Латинської Америки, США, СНД.

Клінічні бази Вінницького національного медичного університету розташовані на території трьох областей: Вінницької, Хмельницької, Житомирської - це 55 лікувально-профілактичних обласних та міських закладів охорони здоров'я. Крім цього, клінічними базами є Військово-медичний центр Центрального регіону ВПС МО України та санаторій "Хмільник". Загальний ліжковий фонд клінічних баз складає 8036 одиниць. Загальна потужність поліклінічних баз становить 7469 відвідувань на добу.

Співробітники клінічних кафедр беруть активну участь у заходах, передбачених 5 державними комплексними програмами.

В.М. Морозу як педагогу, вченому, громадському діячу, керівнику більш ніж 12-тисячного колективу студентів, викладачів і співробітників університету притаманний державницький підхід до розбудови національної української вищої медичної школи, соціального захисту працівників та студентів. Василь Максимович творчо підходить до справ з урахуванням сучасного стану найкращих світових досягнень вищої медичної освіти, виховання молодих спеціалістів з використанням традицій університету та надбань вітчизняної медицини.

Стрімко зростає авторитет Василя Максимовича Мороза як талановитого керівника: обраний головою Асоціації медичних ВНЗ України (1988). Асоціація бере активну участь в проведенні розпочатої в 1991 році реформи вищої медичної освіти. Ця участь стосується розробки концепції реформування медичної освіти, її методології, засобів впровадження у ВНЗ. Напрацьовані асоціацією пропозиції були враховані в рішеннях і по-

станових Кабінету Міністрів України щодо заробітної плати, пенсійного та стипендіального забезпечення учасників навчального процесу у вищих навчальних закладах України. Міністерство освіти й науки України затвердило його головою ради ректорів ВНЗ Подільського регіону. В.М. Мороз є членом колегії та президії вченої ради МОЗ України. Обирався (1990, 2010 рр.) депутатом Вінницької обласної Ради. З 1992 р. до 1994 р. на громадських засадах працював заступником голови цієї ради. Як депутат Вінницької обласної Ради на її сесіях та засіданнях комісії порушував питання щодо вдосконалення правил прийому на навчання до вищих навчальних закладів, міжнародного співробітництва ВНЗ, сучасного стану вищої освіти в Україні, розвитку студентського самоврядування, працевлаштування випускників ВНЗ, залучення до навчання у ВНЗ дітей з сільської місцевості Вінниччини, пілотного варіанту реформи охорони здоров'я у Вінницькій області тощо.

У 1993 р. В.М. Морозу присвоєно почесне звання Заслуженого працівника науки та техніки України. У 1997 р. Указом Президента України нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, у 2002 - орденом Ярослава Мудрого V ступеня. 24 серпня 2003 р. до Дня незалежності Указом Президента України за визначні особисті заслуги перед Українською державою у підготовці висококваліфікованих фахівців для охорони здоров'я, багаторічну плідну наукову, педагогічну і громадську діяльність В.М. Мороз удостоєний високого звання "Герой України" із врученням ордена Держави, у 2010 р. нагороджений Європейським орденом М.І.Пирогова.

Очолуваний Морозом В.М. Вінницький медичний університет занесений до "Золотої книги ділової еліти України", став номінантом міжнародного рейтингу популярності та якості "Золота фортуна", з багатьох показників державного рейтингу МОЗ України займав провідні місця серед медичних ВНЗ України. У рейтингу кращих університетів України "Топ-200" 2015 року за якістю науково-педагогічного потенціалу, якістю навчання та за міжнародним визнанням ВНМУ посідає 2 місце серед медичних вишів. На міжнародній виставці "Освіта та кар'єра - 2015" за підтримки Міністерства освіти і науки України університет удостоєний гран-прі у номінації "Інформаційні ІТ-технології у вищому навчальному закладі".

В університеті працює 1730 співробітників. Навчально-виховний процес на 59 кафедрах ВНМУ забезпечують 1036 науково-педагогічних працівників. Науковий ступінь доктора наук мають 119 осіб, кандидата наук - 612 осіб та без наукового ступеня - 305. Вчене звання професора мають 83 особи, а звання доцента - 344 особи.

Серед співробітників університету 19 осіб удостоєні почесних звань Заслужений діяч науки і техніки України, Заслужений лікар України, Заслужений працівник освіти України, 4 - лауреати Державної премії України, 5 - нагороджені Почесною грамотою Кабінету Міністрів України,

2 - Почесною Грамотою Верховної ради України, 19 - грамотами МОН України, 54 - грамотами МОЗ України

Впродовж років в університеті підготовлено більше 56 тисяч лікарів, понад 2500 фахівців вищої кваліфікації - докторів та кандидатів наук. Диплом про закінчення університету отримали майже 14 тисяч іноземних громадян зі 116 країн Європи, Азії, Африки, Латинської Америки.

За активної участі Мороза В.М. і колективу керівного ним університету, у 2006 році в м. Вінниці проведено Всеукраїнську конференцію працівників галузі охорони здоров'я з питань її реформування, в роботі якої взяв участь Президент України В.А. Ющенко.

З ініціативи ректора Вінницький національний медичний університет з 1994 року обрано центром проведення Пироговських читань, які є міжнародним оглядом усіх галузей вітчизняної і світової медицини. У 2010 році проведені IV Міжнародні читання, присвячені 200-річчю з дня народження М.І. Пирогова. На читаннях були присутні майже 2500 делегатів-медиків з України і 28 зарубіжних країн.

Зростання вимог до якості роботи вищої медичної школи, яке охопило всі регіони світу вимагає ретельного перегляду набутого досвіду та виваженого вибору найбільш плідного шляху.

Глибоке розуміння суті сучасних процесів медичної освіти, медичної науки - це те, що було притаманне Василю Максимовичу з перших років його роботи на керівних посадах у медичному університеті й вивело його на роль лідера в керівництві. Обраний ним напрямок забезпечує постійне зростання наукових здобутків колективу, швидку розробку та опанування нових технологій науково-педагогічними кадрами.

Сьогодні пріоритетом медичної науки визначено не тільки пізнання фундаментальних механізмів життєдіяльності, а й задоволення потреб медичної практики, яка не може існувати без сучасного наукового забезпечення. В університеті працюють 13 наукових шкіл, зокрема: нормальної та патологічної фізіології, анатомії людини, функціональної морфології та інтегративної антропології, мікробіології, експериментальної хірургії, неврології, акушерства та гінекології, дитячої хірургії, клінічної імунології та алергології, фармакології та клінічної фармакології, соціальної медицини і організації охорони здоров'я, гігієнічна і терапевтична.

Щорічно виконуються наукові розробки з 54 тем фундаментального та прикладного характеру, здійснюється більше 100 клінічних випробувань нових лікарських засобів. Забезпечується належний рівень наукової новизни виконаних досліджень: отримується 400-450 охоронних документів (патентів) та авторських прав. Підготовку в докторантурі здійснюють 3-5 осіб, над виконанням докторських робіт працюють біля 50 здобувачів та над виконанням кандидатських дисертацій - 200-250 осіб.

Співробітниками ВНМУ видається 10-15 монографій

та підручників, публікується 1000-1200 наукових робіт. Велике значення для розширення можливостей публікацій відіграє укомплектована сучасним обладнанням університетська типографія, яка створена за ініціативою В.М. Мороза.

Процес оновлення, який очолив ректор, не схибив у бік руйнування минулого. Все краще, що було зроблено попередниками, бережно зберігається і розвивається. Як найдорожча скарбниця бережно підтримується робота наукових шкіл, розкриваються та примножуються їх найбільш прогресивні напрямки роботи.

Рівень виконання фундаментальних і прикладних досліджень, їх кінцеві результати постійно контролюються вченою радою університету під керівництвом ректора. Обговорення результатів НДР сприяють взаєморозумінню вчених університету, допомагають зосередити увагу колективу на розробці найбільш актуальних питань, належним чином забезпечити втілення їх у практику. Останнє забезпечується проведенням спільних засідань вченої ради й керівних працівників органів та закладів охорони здоров'я. Вчені університету є активними учасниками формування і реалізації регіональних програм охорони здоров'я населення Вінницької, Хмельницької, Житомирської областей.

Завдяки зусиллям та повсякденній ректорській турботі, в університеті створені сприятливі умови для творчого зростання молоді. Вони базуються на широкій підтримці студентської науки, а також використанні різних форм післядипломного вдосконалення. В останні роки в університеті навчається 40-60 магістрантів, 110-130 аспірантів, 120-140 клінічних ординаторів. Створено спеціалізовані ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій хірургічного, акушерсько-гінекологічного, травматологічного, анатомічного та фізіологічного профілів. Щорічно співробітники університету захищають 5-7 докторських та 35-45 кандидатських дисертацій. Це створює можливість рівномірної, повноцінної заміни попередніх поколінь, підтримання відповідної кадрової структури університету.

В університеті постійно працює студентське наукове товариство у 55 наукових гуртках. Активізувалася наукова робота студентів, як одна з найважливіших складових підготовки висококваліфікованих фахівців.

Університетом, за кошти спеціального фонду бюджету, збудовано новий навчальний корпус загальною площею 10 тис. кв. м., у стадії завершення будівництва нової, сучасної бібліотеки з книгосховищем на 600 тис. томів. У бібліотеці будуть створені всі умови для сучасного обслуговування читачів з використанням найсучасніших бібліотечних технологій. В її приміщенні планується створити музей університету.

Як керівник великого колективу професор Мороз В.М. значну увагу приділяє питанням соціального захисту співробітників і студентів, студентів з числа дітей-сиріт і дітей-інвалідів. В університеті ніколи не було випадків несвоєчасних виплат заробітних плат і сти-

пендій. Молодим науковцям надається відчутна допомога з оформлення і друкування дисертаційних робіт і проведення лабораторних досліджень.

Університет здійснює багаторічну програму модернізації і реконструкції студентських гуртожитків зі створенням у них кімнат готельного типу. Капітально відремонтований морфологічний корпус університету, впроваджено програму економного використання енергоносіїв, тепло- і водопостачання.

Значним здобутком колективу університету є створення та організація роботи науково-дослідного центру й унікального для медичних ВНЗ України центру нових інформаційних технологій. У лабораторіях науково-дослідного центру сконцентровано найсучасніше обладнання для комплексного використання кафедрями в наукових дослідженнях і навчанні студентів. Функціонує сучасний діагностичний центр. Вперше серед ВНЗ України комп'ютери були підключені до системи "Інтернет", що значно допомагає науковцям, особливо молодим. Створені спеціальні загальноуніверситетські комп'ютерні класи. Завдяки придбанню більше як 700 комп'ютерів, в університеті виконується вимога Міністерства освіти й науки про забезпечення на кожні 100 студентів не менше 12 сучасних ЕОМ. Поліграфічна база університету забезпечує видання необхідних навчально-методичних і наукових матеріалів. Серед них видаються міжнародні журнали "Вісник морфології" "Biomedical and biosocial anthropology", "Медицина болю Pain Medicine" і два державних журнали - "Український пульмонологічний журнал" і "Вісник Вінницького національного медичного університету", що включені до переліку фахових видань України.

Глибоке розуміння суті сучасних процесів медичної освіти, медичної науки - це те, що притаманне Василю Максимовичу з перших років його роботи на керівних посадах у медичному університеті й вивело його на роль лідера в керівництві. Обраний ним напрямок забезпечує постійне зростання наукових здобутків колективу, швидку розробку та опанування нових технологій науково-педагогічними кадрами.

Загалом, характеризуючи Героя України, доктора медичних наук, професора, академіка НАМН України, Заслуженого працівника науки та техніки України, ректора Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова - Василя Максимовича Мороза як педагога, вченого, керівника та просто справжню людину, підсумовуючи його напрацювання, можна стверджувати, що він є представником державних діячів, які творчо, попри всі негаразди, шукають шлях до швидкого засвоєння та втілення в життя найкращих світових досягнень розвитку вищої медичної школи, виховання сучасних молодих спеціалістів, раціонального використання досвіду минулих поколінь.

Сьогодні Василь Максимович повний сил та енергії, працює над втіленням нових ідей. Є добрий латинський вислів "Omnia mea mecum porto" - усе своє ношу

з собою. Василь Максимович носить з собою всі багатства своєї глибокої душі, кращі якості мудрої людини, доброго й надійного товариша.

Колеги, учні й друзі сердечно вітають шановного Василя Максимовича з ювілеєм і бажають йому здо-

ров'я, довгих років плідної творчої діяльності, великих подальших успіхів у науковій, педагогічній та адміністративній роботі. Нехай завжди будуть з Вами близькі, друзі, колеги. Будьте завжди неспокійним та усім потрібним.

Проректор з наукової роботи ВНМУ ім. М.І. Пирогова

д.мед.н., професор Власенко О.В.

Завідувач кафедри нормальної фізіології ВНМУ ім. М.І. Пирогова

д.мед.н., професор Йолтухівський М.В.